

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informator o sudskoj praksi Suda br. 115

Januar 2009. godine

Güveç protiv Turske - 70337/01

Presuda od 20.01.2009. godine [Odjeljenje II]

Član 3

Ponižavajuće postupanje

Nečovječno postupanje

Pritvor maloljetnika u zatvoru za odrasle: *utvrđena je povreda*

Član 5

Član 5 stav 3

Dužina pritvora

Pritvor maloljetnika u zatvoru za odrasle u periodu od četiri godine i šest mjeseci: *utvrđena povreda*

Član 6

Krivični postupak

Član 6 stav 1

Pravično suđenje

Nemogućnost maloljetnog optuženog lica da djelotvorno učestvuje u svom suđenju za krivična djela i nepostojanje adekvatnog pravnog zastupanja: *utvrđena povreda*

Činjenice: 1995. godine podnosilac predstavke, petnaestogodišnjak, uhapšen je pod sumnjom da je imao veze sa PKK. Iako je još uvijek bio maloljetan, sudija suda državne bezbjednosti (*state security court*) naložio je njegov pritvor u zatvoru za odrasle dok se čekalo pokretanje krivičnog postupka, a kasnije je bio optužen za podriivanje teritorijalnog integriteta države, što je bilo krivično djelo za

koje je u to vrijeme bila zapriječena smrtna kazna i za koje je mogao da sudi samo sud državne bezbjednosti. U prvih šest i po mjeseci nakon hapšenja podnosilac predstavke nije imao pravnog zastupnika. Advokat koji je zastupao jedno od lica optuženih u istom predmetu tada je obavijestila sud da će ga ona zastupati, ali nije prisustvovala većini saslušanja. Oko 18 mjeseci nakon hapšenja, uslijed razlika nastalih nakon obrade predmeta u tužilaštvu, optužbe protiv podnosioca predstavke su smanjenje na krivična djela za koja nije bila zapriječena smrtna kazna – članstvo u ilegalnoj organizaciji i nanošenje štete krivičnim djelom. U oktobru 1997. godine, podnosilac predstavke osuđen je po tim stavkama optužnice i izrečena mu je kazna zatvora. Međutim, njegovu osuđujuću presudu poništio je Kasacioni sud po žalbi i predmet je ponovo poslat na suđenje. Zbog lošeg zdravlja podnosilac predstavke nije prisustvovao nizu rasprava. Pošto nije imao advokata, lica koja su bila s njim u ćeliji pisala su sudu u julu 2000. godine da ga obavijeste o situaciji i dodali su bilješku zatvorskog ljekara u kojoj se obrazlaže da je podnosilac predstavke primljen u psihijatrijsku bolnicu. Loše zdravlje podnosioca predstavke i dalje se pogoršavalo i zatvorski ljekar kasnije je izvijestio da zbog teških psihijatrijskih problema i dva pokušaja samoubistva, od kojih je jedan doveo do teških opekotina, podnosiocu predstavke treba specijalističko liječenje u bolnici. Nakon promjene advokata, podnosilac predstavke je konačno pušten uz kauciju po rješenju iz jula 2000. godine. U kasnijem izvještaju psihijatra zaključuje se da je bolovao od teške depresije, stanja koje je počelo i pogoršalo se tokom pritvora. U ponovljenom postupku podnosilac predstavke osuđen je za članstvo u ilegalnoj organizaciji i izrečena mu je zatvorska kazna u trajanju od osam i po godina. Njegova osuđujuća presuda potvrđena je po žalbi.

Praksa pritvaranja maloljetnika u zatvore za odrasle dok čekaju na suđenje u Turskoj kritikovana je u izvještajima brojnih međunarodnih organa za monitoring uključujući i Komitet Ujedinjenih nacija za prava djeteta, Evropski komitet za socijalna prava i Evropski komitet za sprečavanje torture. Član 37 Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta propisuje da se pritvor kod djece koristi samo kao posljednja mogućnost i da i tada treba da traje što je kraće moguće, te da djeca treba da budu odvojena od odraslih ukoliko nije u njihovom najboljem interesu da ne budu. Ova Konvencija takođe jemči pritvorenoj djeci pravo da odmah dobiju pravnu pomoć.

Pravo: Član 3 – (a) Prihvatljivost (iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova): Ne radi se samo o tome da Vlada nije pokazala djelotvornost predloženih pravnih lijekova; već je podnosilac bio u posebnim okolnostima u ovom slučaju, oslobođen obaveze da iscrpi sve pravne lijekove zbog akutnih zdravstvenih problema, činjenice da u dužim vremenskim periodima nije imao pravnog zastupnika i potpunog zanemarivanja pravila koja se primjenjuju na maloljetnike od strane pravosuđa.

Zaključak: prigovor odbijen (jednoglasno).

(b) *Meritum:* Podnosilac predstavke pritvoren je kada je imao 15 godina u zatvor za odrasle, čime je povrijeđeno domaće pravo i međunarodne obaveze Turske. Njegovi psihološki problemi počeli su u zatvoru gdje su se i pogoršali. Nakon pritvaranja, on je narednih pet godina proveo u društvu odraslih zatvorenika. Nije imao pristup pravnim savjetima u prvih šest i po mjeseci i nije imao adekvatno pravno zastupanje otprilike pet godina. Sigurno su ove okolnosti, zajedno sa činjenicom da je u periodu od preko 18 mjeseci bio optužen za krivično djelo za koje je predviđena smrtna kazna, dovele do potpune nesigurnosti kod njega i do psiholoških problema koji su vodili do višestrukih pokušaja da sebi oduzme život. Domaće vlasti bile su direktno odgovorne za problem podnosioca predstavke i očigledno su propustile da mu obezbijede adekvatnu zdravstvenu njegu. S

obzirom na njegove godine, dužinu pritvora sa odraslima i to što mu vlasti nisu obezbijedile adekvatnu zdravstvenu njegu niti preduzele korake da spriječe njegove ponovljene pokušaje da poćini samoubistvo, podnosilac predstavke bio je podvrgnut nećovjećnom i ponižavajućem postupanju.

Zaključak: utvrđena povreda (jednoglasno).

Ćlan 5 stav 3 – Dužina pritvora obuhvatala je i period od hapšjenja podnosioca predstavke do njegove prve osuđujuće presude i period od poništavanja te osuđujuće presude od strane Kasacionog suda dok nije pušten uz kauciju, a to je iznosilo više od ćetiri i po godine. Podnosilac predstavke ostao je “žrtva” za svrhe Konvencije bez obzira na ćinjenicu da je vrijeme koje je proveo u pritvoru kasnije odbijeno od njegove zatvorske kazne. Nije bilo stvarnog javnog interesa koji bi iziskivao takvu dužinu pritvora i ništa nije ukazivalo na to da su sudovi razmotrili alternativne metode ili koristili pritvor kao posljednju mjeru kako se to propisuje i domaćim i međunarodnim pravom. U najmanje tri prethodne presude koje se odnose na Tursku, sud je utvrdio povredu ćlana 5 stava 3 za znaćajno kraće periode pritvora nego što je ovaj u predmetu podnosioca predstavke. Dužina pritvora bila je dakle preduga.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

Ćlan 6 stav 1 u vezi sa ćlanom 6 stav 3 (ć) – Predmet podnosioca predstavke pokrenuo je važna pitanja koja se tiću prava maloljetnika na djelotvorno ućešće u njihovom suđenju i na pravnu pomoć. Uprkos tome što je bio veoma mlad, podnosilac predstavke prvobitno je bio optužen za krivićno djelo za koje je predvićдена smrtna kazna po zakonu, što je u to vrijeme sprijećilo da mu se sudi u sudu za maloljetnike ili da mu država dodijeli advokata. Ne moće se smatrati da je on djelotvorno ućestvovao u postupku pošto nije imao pravnog zastupnika kada ga je ispitivala policija, tućilaštvo i dežurni sudija, a zbog zdravstvenih problema nije mogao da prisustvuje gotovo polovini saslućanja.

Ćinjenica da je on kasnije imao zastupnika nije mogla da promijeni taj zaključak pošto advokat kojeg su mu u poćetku postavili da ga brani nije prisustvovao većini saslućanja i on je u potpunosti bio bez pravne pomoći tokom ključnih finalnih faza ponovljenog suđenja dok drugi advokat nije preuzeo voćenje njegove odbrane. Sud je prihvatio da država ne moće obićno da se smatra odgovornom za ponaćanje advokata optuženog ukoliko taj advokat nije postavljen u okviru šeme besplatne pravne pomoći i ukoliko nije oćigledno propustila da obezbijedi djelotvorno zastupanje. Mećutim, iako je Sud konstatovao da prvi advokat podnosioca predstavke nije bio postavljen u okviru šeme besplatne pravne pomoći, utvrdio je da je postojao niz faktora u slućaju podnosioca predstavke – njegove godine, tećina optućbi, kontradiktornost u argumentima tućilaštva, oćigledno nepostojanje pravilnog zastupanja od strane prvog advokata i ćesto odsustvo podnosioca predstavke sa saslućanja – koji je trebalo da navedu prvostepeni sud da shvati da je adekvatno zastupanje podnosioca predstavke hitno potrebno. Ovaj nedostatak odgovarajućeg zastupanja pogoršao je posljedice nemogućnosti podnosioca predstavke da ućestvuje u svom suđenju na djelotvoran naćin i povrijedio njegovo pravo na adekvatan postupak.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

Ćlan 41 – 45.000 eura na ime nematerijalne štetee, u svjetlu naroćito tećkih okolnosti i prirode vićestrukih povreda.

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava
Ovaj sažetak Sekretarijata ne obavezuje Sud.

[Informatori o sudskoj praksi](#)

© **Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina.**

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int